

OBSAH

1 ÚVOD	13
1.1 Účel práce	13
1.2 Archeologie současnosti	14
1.3 Předmět výzkumu	15
2 METODA VÝZKUMU A POSTUP PRÁCE	17
2.1 Postup práce	17
2.1.1 Období let 1983–1999	17
2.1.2 Období let 2000–2006	18
2.1.3 Období let 2007–2012	18
2.2 Metoda výzkumu	19
2.2.1 Terénní výzkum	19
2.2.2 Zpracování dat	20
2.3 Vymezení prostorových struktur	20
2.4 Struktura práce	21
3 ARCHEOLOGICKÁ TRANSFORMACE V ARCHEOLOGII SOUČASNOSTI	23
3.1 Pustnutí, zánik a regenerace	23
3.2 Stupně zánikové transformace areálů a komponent	24
3.3 Typy a formy zánikových transformací komponent	28
3.4 Postdepoziční transformace komponent	28
3.5 Minulé a současné využití území areálů a komponent	31
4 HISTORICKÝ PROSTOR NOVOHRADSKÝCH HOR	33
4.1 Pravěké osídlení	33
4.2 Středověká a novověká kolonizace	33

4.3 Novohradské hory v letech 1918–1938	34
4.4 Konec války a odsun Němců	34
4.5 Poválečná reemigrace	34
4.6 Ostraha hranic 1951–1989	35
4.7 Některé důsledky historického vývoje po roce 1945	36
4.8 Základní charakteristika areálů zkoumaného území	41
4.8.1 Katastrální území Blansko	41
4.8.2 Katastrální území Hradiště	42
4.8.3 Katastrální území Mostky	42
4.8.4 Katastrální území Všeměřice	44
4.8.5 Katastrální území Rychnov nad Malší	44
4.8.6 Katastrální území Dolní Dvořiště	45
4.8.7 Katastrální území Mladoňov	45
4.8.8 Katastrální území Tichá	46
4.8.9 Katastrální území Cetviny	47
4.8.10 Katastrální území Mikulov	48
4.8.11 Katastrální území Ličov	48
4.8.12 Katastrální území Benešov nad Černou	48
4.8.13 Katastrální území Hartunkov	50
4.8.14 Katastrální území Kuří	50
4.8.15 Katastrální území Velký Jindřichov	50
4.8.16 Katastrální území Meziříčí	51
4.8.17 Katastrální území Ličov-Desky	52
4.8.18 Katastrální území Hodonice	52
4.8.19 Katastrální území Jaroměř	53
4.8.20 Katastrální území Bukovsko	53
4.8.21 Katastrální území Malonty	53
4.8.22 Katastrální území Bělá	53
4.8.23 Katastrální území Rapotice	53
4.8.24 Katastrální území Radčice	54
4.8.25 Katastrální území Dolní Přibraní	54
4.8.26 Katastrální území Lužnice	55
4.8.27 Katastrální území Pohoří na Šumavě	55
4.8.28 Katastrální území Pivonice	58
4.8.29 Katastrální území Rychnov u Nových Hradů	60
4.8.30 Katastrální území Meziluží	61
4.8.31 Katastrální území Bedřichov	61
4.8.32 Katastrální území Horní Stropnice	61
4.8.33 Katastrální území Dlouhá Stropnice	61
4.8.34 Katastrální území Šejby	62
4.8.35 Katastrální území Konratice	62
4.8.36 Katastrální území Dobrá Voda	62
4.8.37 Katastrální území Paseky	62

4.8.38 Katastrální území Hojná Voda	62
4.8.39 Katastrální území Staré Hutě	63
5 ZANIKLÉ VESNICE A JEJICH AREÁLY	65
5.1 Rekultivovaný prostor zaniklé osady Benčice	65
5.2 Postupný rozpad Drochova vedoucí k jeho zániku	66
5.3 Zánik Mladoňova v důsledku kolektivizace	75
5.4 Fázový zánik vesnice Mikoly	82
5.5 Postupné opouštění osady Obec v závislosti na způsobu využití území	93
5.6 Osada Lhota zaniklá mezi hranicí a ženijně technickým zařízením ostrahy hranic ...	105
5.7 Studie postdepozičních transformací ve vsi Mikulov	111
5.8 Svatý Vít – studie etnoarcheologická	121
5.8.1 Vymezení areálu	121
5.8.2 Archeologie a orální historie	122
5.8.3 Orálně historický výzkum	124
5.8.4 Srovnání svědectví pamětníků a písemných pramenů	138
5.8.5 Analýza archeologických pramenů	139
5.8.6 Nepotvrzená hypotéza o zaniklé středověké osadě v poloze Bergaecker	145
5.8.7 Vyhodnocení	146
5.9 Zánik drobného provozu v osadě Pohnholz a jeho redukční transformace	148
5.10 Zaniklé dřevařské osady Čtyřdomí a Starý Holand	155
5.10.1 Čtyřdomí	155
5.10.2 Starý Holand	157
5.11 Velíško – srovnání výsledků výzkumů archeologických a historiografických	163
5.11.1 Charakteristika areálu	163
5.11.2 Metoda terénního výzkumu	164
5.11.3 Metoda analýzy archeologických dat	165
5.11.4 Vývoj komunikací v intravilánu	170
5.11.5 Relikty usedlostí	170
5.11.6 Průběh opouštění	171
5.11.7 Srovnání výsledků archeologického výzkumu s publikovanými poznatky historiografického bádání	175
5.12 Zaniklá osada Hanslův mlýn	178
5.13 Komplexní nedestruktivní výzkum vsi Hodonice a jejího zázemí	181
5.13.1 Charakteristika areálu	181
5.13.2 Metoda terénního výzkumu	182
5.13.3 Metoda analýzy archeologických dat	184
5.13.4 Průběh opouštění	193
5.13.5 Demolice a postupný zánik	194
5.13.6 Sledování samovolné postupné destrukce v delším časovém úseku	197
5.13.7 Rekultivace	205
5.13.8 Podrobný nedestruktivní výzkum prostoru usedlosti 304	208
5.13.8.1 Důvody pro podrobný výzkum prostoru usedlosti 304	208

5.13.8.2	Geologické vrty a mikrovrypy	209
5.13.8.3	Geofyzikální průzkum	211
5.13.9	Archeologická transformace cest, mezí, hrází, polních parcel a terasových úprav ...	218
5.13.10	Polní parcely	220
5.13.11	Cesty	220
5.13.12	Interpretace	221
5.14	Prostor osady Klepná odlesněný a zalesněný	222
5.15	Pohoří a Nové Šance – archeologie současnosti a svědectví pamětníků	234
5.15.1	Pohoří	234
5.15.2	Nové Šance	247
5.16	Zaniklá plavecká a dřevařská osada Jiřice u Pohořského rybníka	250
5.17	Nejvýše položená zaniklá osada Novohradských hor Schwarzviertel	251
5.18	Přeshraniční srovnání zániku v osadě Staré šance	256
5.19	Zánik bývalých sklářských osad Stříbrné Hutě, Skleněné Hutě, Janovy Hutě a Pavlína v bezprostřední blízkosti hranic	260
5.19.1	Stříbrné Hutě	260
5.19.2	Skleněné Hutě	261
5.19.3	Janovy Hutě	262
5.19.4	Pavlína	263
6	PŘÍKLADY FUNKČNÍCH AREÁLŮ	265
6.1	Někdejší středisková obec Mostky	265
6.2	Vodní díla na Malši v katastrálním území Mostky	267
6.3	Zástavba osady Dobečov	267
6.4	Všeměřice – vesnice, která nezanikla?	268
6.5	Rychnov nad Malší a U Svatého Kamene: život na okraji „pásma“	269
6.6	Budákov, jediná nezaniklá vesnice katastrálního území Mladoňov	270
7	ROSTLINY ZANIKLÝCH SÍDEL NOVOHRADSKÝCH HOR JAKO RELIKTY HISTORICKÉ KULTIVACE	273
8	ZÁVĚR	287
9	ZÁVĚREČNÝ POHLED Z HLEDISKA PÉČE O ARCHEOLOGICKÉ DĚDICTVÍ ..	297
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	299
10.1	Prameny	299
10.2	Literatura	300
11	PŘÍLOHY A OBRAZOVÁ DOKUMENTACE NA DVD	305
11.1	Přílohy na DVD	305
11.2	Obrazová dokumentace na DVD	310
12	BAREVNÁ MAPA	317

13 ENGLISH SUMMARY	319
14 LEGEND TO APPENDICES AND CAPTIONS ON DVD	325
14.1 Appendices on DVD	325
14.2 Captions on DVD	330
15 COLOUR MAP	339
16 ZUSAMMENFASSUNG	341
17 DIE BEILAGEN UND ABBILDUNGEN AUF DER DVD	349
17.1 Die Beilagen auf der DVD	349
17.2 Die Abbildungen auf der DVD	355
18 DIE BUNTE KARTE	363
19 MÍSTNÍ REJSTŘÍK	365